

YO‘L HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Xasanov Ulug‘bek

Fargona viloyati Quva tumani kasb-hunar maktabi maxsus fan o‘qituvchisi.

Annotatsiya: Maqolada yo‘l harakati xavfsizligi tasnifi, yo‘l kengligining yo‘l harakati xavfsizligiga ta‘siri, yo‘l harakati xavfsizligini tartibga soluvchi huquqiy normalar bo‘yicha fikr va mulohazalar tahlil qilinib, ayrim xorijiy mamlakatlar tajribasi targ‘ib qilinadi. Yo‘l harakati xavfsizligini ta‘minlash samaradorligini oshirish bo‘yicha takliflar ilgari surildi.

Kalit so‘zlar: yo‘lning kengligi, transport oqimining zichligi, yo‘l o‘tkazuvchanligi, dinamik o‘lchagich, yo‘l toifasi

KIRISH

Shahar yo‘l tarmog‘ida amalga oshirilayotgan muhim vazifalardan biri tarmoq bo‘ylab transport vositalari, piyodalar va velosipedchilarning xavfsiz harakatlanishini tashkil etish, tirbandlikni bartaraf etish, yo‘ldan o‘tish imkoniyatini tekshirish, ko‘chani ajratish hisoblanadi. optimal tezlikni ta‘minlash va yo‘l-transport hodisalarini kamaytirish. Sanab o‘tilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishda va shahar yo‘llari va ko‘chalarining ekspluatatsiya ko‘rsatkichlarini oshirishda yo‘l harakatini tashkil etishning texnik vositalari va usullaridan foydalanish nafaqat harakatni to‘g‘ri tashkil etish, balki harakat xavfsizligini ta‘minlash va hisob-kitoblarga samarali ta‘sir qiladi. yo‘l o‘tkazuvchanligi. Shuningdek, yuqorida qayd etilgan tadbirlar ko‘chalarni rekonstruksiya qilish bilan solishtirganda arzon bo‘lib, kapital yo‘l ishlaridan oldin shahar yo‘llari va ko‘chalarining harakatlanish holatini yaxshilash bo‘yicha birinchi qadam sifatida qaralishi kerak [1].

NATIJAR VA MUHOKAMA

Harakatni tashkil etish deganda uning turli uchastkalarida xavfsiz harakatlanish tartibini va yuqori o'tkazuvchanlikni ta'minlash uchun yo'lning geometrik o'lchamlaridan maksimal darajada foydalanish tushuniladi.

Avtotransport ishi, haydovchining ishi, yo'lda transport vositalari va piyodalarning harakatini tashkil etishni farqlash kerak. Birinchi ikkita masala asosan avtomobil kompaniyalari tomonidan, ikkinchisi bilan esa yo'l kompaniyalari, yo'l harakati xavfsizligi organlari va hokimiyat organlari shug'ullanadi.

Magistral yo'llarda harakat tartibsiz. Har bir haydovchi qulay harakat rejimini tanlaydi va tanlangan harakat rejimining boshqa harakat ishtirokchilariga ta'sirini hisobga olmaydi. Shuningdek, shahar ko'chalari va magistral yo'llarining kengligi, turli rusumdagi avtomobillarning dinamik o'lchamlari sifati yo'l harakati tartibiga muqarrar ta'sir ko'rsatadi. Avtoulavlarning harakatdagi o'zaro ta'siri, harakat hajmining oshishi bilan ortadi.

Ma'lumki, yo'l kengligini tashkil etishning asosiy maqsadi yilning har qanday ob-havo sharoitida turli xil transport vositalarini yo'lning turli uchastkalari orqali yuqori tezlikda xavfsiz o'tkazishdir [3].

- Yo'l inspektorining harakatni tashkil etishdagi asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:
- transport vositalarining harakatlanish tartibini aniqlash va ta'minlash;
- har qanday ob-havo sharoitida avtomobillarning yuqori samarali ishlashini ta'minlash va eng yaxshi yo'l sharoitlarini yaratish;
- yo'lning istalgan qismida va turli ob-havo sharoitida harakat xavfsizligini ta'minlash;
- atrof-muhitning ekologik holatini ifloslantirmaslik;
- transport vositalari va yo'l inshootlarining tez ishdan chiqishini ta'minlash.
- tirbandlikni kamaytirish

Harakat xavfsizligini yo'nalishlar bo'yicha ajratish bo'yicha quyidagi tadbirlar rejalashtirilgan [4]:

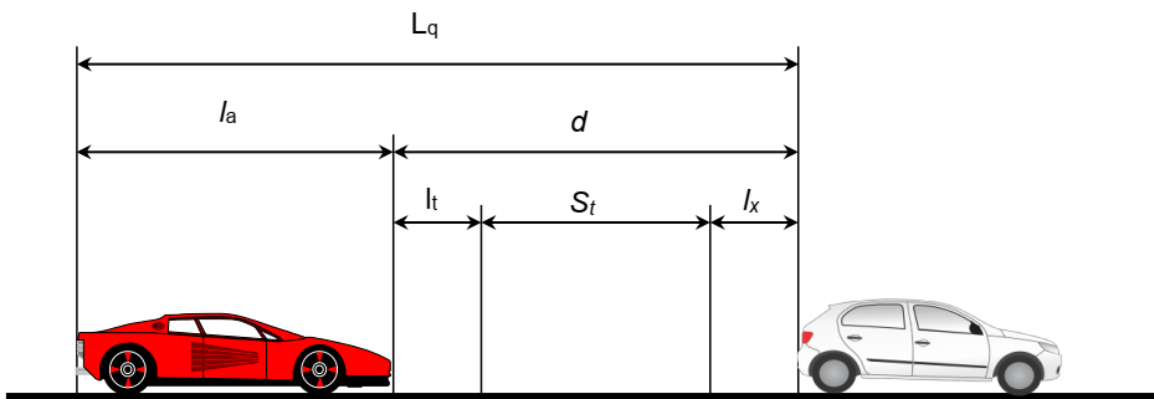
1. Ajratish chizig'i yordamida yo'lning alohida yo'nalishlardagi harakat qismi bitta yo'l to'shagiga joylashtiriladi.
2. Harakat qismini alohida yo'lda joylashtirish.
3. Ko'rinish ta'minlanmagan kichik radiusli egri chiziqlardagi yo'nalishlarni ajratuvchi xavfsizlik orollarini o'rnatish.
4. Aholi punktlarida parallel ko'chalarda bir tomonlama harakatni tashkil etish.
5. Turli darajadagi chorrahalarda kesishgan yo'llarni joylashtirish.

Yo'lning kengligi yo'lning maksimal va nazariy yuk ko'tarish qobiliyatiga ta'sir qiladi.

Yo'lning torligi qulay yo'l sharoitida ideallashtirilgan tarzda o'tadigan engil avtomashinalar sonining kamayishiga, ya'ni yo'lning maksimal yuk ko'tarish qobiliyatining pasayishiga olib keladi [5].

Avtomobillar tezligining oshishi, shahar ichki ko'chalarining harakatlanish qismida harakatlanish uchun yo'l toifasining mos kelmasligi, harakat paytida yoki yo'l-transport hodisasi sodir bo'lganda avtomobillar yoki piyodalar va avtomobillar o'rtasida ba'zi noqulayliklar tug'diradi. olib kelishi mumkin Bundan tashqari, qulay ob-havo sharoitida ma'lum bir yo'l uchastkasidan ma'lum bir harakat tartibiga (yo'lning nazariy sig'imi) ko'ra o'tishi mumkin bo'lgan avtomobillarning maksimal soni kamayadi.

Avtomobillarning dinamik o'lchamlarining tarkibiy qismlari 1-rasmda ko'rsatilgan.

1-rasm. Avtomobillarning dinamik o'lchagichi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, 2022-2026-yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi hamda 2030-yilgacha barqaror rivojlanish sohasidagi milliy maqsad va vazifalar asosida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, albatta, yo'l harakati xavfsizligini mustahkamlash, bundan tashqari, ma'muriy-huquqiy tartibga solish normalarini takomillashtirishda ham samaralidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari to'plami, 2013-y., 15-son, 197-modda. // 2021-yil 12-oktabr, ORQ-721-son Qonuni tahririda.
2. ShNQ 2.07.01-03 "Shahar qurilishi. Shahar va qishloq aholi punktlari hududlarini rivojlantirish va qurishni rejalashtirish" Toshkent, 2019 yil, ko'cha 170-uy.
3. MShN 25÷2005 "Avtomobil yo'llarida harakat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha yo'riqnomasi". Toshkent 2015 g.C 302.
4. Azizov Q.X., Darabov M., Sayfutdinova R.A. "Shahar ko'chalarida harakat xavfsizligini ta'minlash" - T.: TADI, 2011.
5. Azizov K.X. "Yo'l harakati xavfsizligini tashkil etish asoslari: Oliy o'quv yurtlari uchun darslik" T.: "Fan va texnologiya", 2012. 262 b.